

Tue Suomen Kuurosokeat ry:n toimintaa

Voit tukea toimintaamme itsellesi sopivalla tavalla:

- tule mukaan vapaaehtoistoimintaan
- tee kertalahjoitus
- tee testamenttilahjoitus
- tee merkkipäivälahjoitus
- tee säännöllinen kuukausilahjoitus

Tili: FI56 5541 2820 0125 82, OKOYFIHH

Rahankeräyslupa: RA/2018/719, lupa on voimassa 01.01.2019-31.12.2021 koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Kysy lisätietoja Janikalta: janika.lanne@kuurosokeat.fi tai 040-6512511

Tuntosarvi

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestö- ja jäsenlehti

11/2020

Haittaluokka vaikeuttaa
kuulonäkövammaisen
etuuksiin

Uudet kerhot esittelyssä

Pääkirjoitus.....	3
Esittelyssä draamakerho ja naisten kerho.....	4
Menestystä Rovaniemen keilakisoissa.....	5
Näkövammaiskortti, haitta-aste ja haittaluokka.....	6
Valkoisen kepin päivää vietettiin lokakuussa.....	9
Sote-uudistus oli lausuntokierroksella.....	10
Viittomakielilain toimivuutta arvioidaan ensimmäistä kertaa.....	12
Erottuvia savitöitä	13
Apuraha historiikin tekoon	14
Ilmoitukset.....	15

Etukansi: Kansainvälistä valkoisen kepin päivää vietettiin 15.10. Tahmelan huvilalla sai kokeilla valkoista keppiä ja kapeaa näkökenttää havainnollistavia laseja. Kuvassa Saara-Maija Nevalainen-Kiiskilä. Juttu s. 9. Kuva: Jaakko Evonen

Takakansi: Talvea odottaessa. Kuva: Pixabay.

Tuntosarvi
46. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry

Levikki
600

Taitto
Heidi Häyrynen

Päätoimittaja
Heidi Häyrynen
p. 040 753 2026
viestinta@kuurosokeat.fi

Vuosikerran hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ilmainen. 9 numeroa vuodessa printtilehtenä, pistekirjoituksella, Daisy-äänilehtenä, sähköisenä Luetus-ohjelmassa ja pdf-näköislehtenä verkossa.

Mainosten hinnat
puoli sivua 140 euroa
2 x 1/2 palstaa 70 euroa
1 palsta 60 euroa
1/2 palstaa 35 euroa
1/4 palsta 20 euroa

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry,
Insinöörinkatu 10, 33720 Tampere.
s-posti:osoitteenmuutos@kuurosokeat.fi

Toimiston aukioloaika
ma-pe klo 9.00-15.00

Painopaikka
Viestipaino Oy, Tampere

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Mitä opimme? Poikkeusajan kokemuksia

Arkemme muuttuessa mitataan sekä työntekijöiden ja asiakkaidemme muutoskykyisyyttä ja -kestävyyttä. Kykymme innovoida ja luoda uusia keinoja kommunikaation oppimiseksi ja saavuttamiseksi on joskus välttämätöntä.

Tietokoneet ovat aina olleet minulle etäisiä opettamisen välineitä. Kommunikaation opetukseni on perustunut vahvasti lähikontaktissa opetukseen. Maaliskuussa koronan alkuvaiheessa tapahtui toimintojen uudelleen arviointi - jos halusimme pitää opetuksia ja kontakteja toisiimme, niiden tarjoaminen turvallisesti oli mahdollista ainoastaan etäältä. Tähän pakkotilanteeseen kommunikaatiopalvelut vastasi nopeasti. Onnistuimme parissa viikossa mukauttamaan osaa toimintaamme haastavassa tilanteessa - etänä.

Tutustuimme, testasimme ja järjestimme etäyhteyksillä koulutuksia ammattilaisille ja kuurosokeille asiakkaille. Yksi kokeilu oli hybridikoulutus, jolloin kouluttajista toinen on läsnä ohjaustilanteessa fyysisesti ja toinen etänä. Aloitimme suuraakkosten verkkokoulutuksen tarjoamisen kiinnostuneille. Mukaan ilmoittautui kuulonäkövammaisia ja heidän kanssaan

toimivia ammattilaisia. Monille opiskelu onnistui vasta, kun osallistumistekniikat sekä apuvälineiden ja tulkkauspalvelun taidot olivat hallussa.

Kommunikaation etäopetus iltaisin vanhemmille ja lähipiirille mahdollisti ensimmäistä kertaa perheiden, isovanhempien ja sisarusten mukanaolon eri puolilta Suomea. Upeaa oli eri sukupolvien osallistuminen samaan aikaan ja kuulonäkövammaisten nuorten aktiivinen mukanaolo. Opetuksessa vertaistuen jakaminen korostui kokemuksineen ja kysymyksineen. Iltaopetuksen hyvät ominaisuudet liittyivät siihen, että perheet saivat ottaa illalla kotoa yhteyttä, matkustaminen väheni ja matkakulut säästyivät. Eikä tapahtuma ollut riippuvainen paikasta.

Etäyhteydet eivät kuitenkaan sovellu kaikille. Osalle henkilökohtainen kommunikaation opetus ja kontakti on ainut mahdollisuus oppia uutta. Miten tekisimme tämän yhdessä ja huomioisimme kaikkein haastavimmat asiakkaamme, ja kosketuksen tarpeen?

Riitta Lahtinen, KT, kommunikaatiopäällikkö ■

Syksyn nuorten tapahtumassa suunniteltiin draamakerhoa.

Esittelyssä draamakerho ja naisten kerho

Teksti: Heidi Häyrynen
Kuva: Milla Lindh

Suomen Kuurosokeat ry:ssä aloittaa toimintansa kaksi uutta valtakunnallista kerhoa, naisten kerho ja draamakerho.

Draamakerhoa vetää **Aki Pirkola**. Hän osallistui tänä vuonna Euroopan viittomakielisten draamaleirille. Siellä syntyi idea perustaa kuurosokeille oma kerho, jossa harjoitellaan ja esitetään näytelmiä.

– Kerhossa on paljon erilaista tekemistä: teatteria, lyhytelokuvan tekemistä ja visuaalista tarinankerrontaa (VV eli Visual Vernacular -tekniikka) sekä laulua, tanssia ja musiikkia. Teemme matkoja ympäri Suomea tai ulkomaille esimerkiksi viittomakielisten tapahtumiin.

Aki kertoo, että draamakerhon tavoitteena on vaikuttaa yhteiskuntaan, levittää kuurosokeustietoutta ja vahvistaa kuurosokeiden omaa identiteettiä. Kerhossa pääsee tutustumaan draamataiteeseen ja teatterin maailmaan.

Kaikenikäiset ovat tervetulleita mukaan toimintaan. Draamakerholla on oma WhatsApp-ryhmä, jossa pääsee keskustelemaan lisää kerhosta.

Toinen uusi kerho on naisten kerho. Nimensä mukaisesti se keskittyy naisille tärkeisiin asioihin.

– Facebookissa oli keskustelua, että olisi kiva naisten kesken miettiä, miten näkövammaisen nainen voisi puheutua. Olisi myös kiva lähteä ratsastamaan. Jotenkin tosta se ajatus lähti, että voisi perustaa naisten oman kerhon, vetäjänä toimiva **Marjo-Riitta** sa-noo.

Mitä kaikkea yhdessä on tarkoitus tehdä?

– Voimaannuttaa omaa naiseutta ja saada vertaisseuraa naisporukassa.

Toiminnasta kiinnostuneet voivat myös esittää omia ideoita ja toiveita. Kerho kokoontuu kerran vuodessa. Ensimmäinen tapaaminen järjestetään todennäköisesti pienimuotoisena viikonlopputapahtumana keväällä.

Kerhoista voi kysellä lisää järjestöohjaaja **Milla Lindhiltä**: milla.lindh@kuurosokeat.fi tai 040 774 9207. ■

Menestystä Rovaniemen keilakisoissa

Koonti: Jaakko Evonen

Näkövammaisten joukkue-SM -keilakisat ja kauden 2020–2021 ensimmäinen parakeilacupin osakilpailu käytiin 17. lokakuuta Rovaniemellä.

Kuurosokeat Keilailijat (KSK) -kerhon joukkue saavutti hopeaa. Joukkueessa kisasivat **Kerstin Maksimainen**, **Esko Jäntti** ja **Sari Isaksson**. Kultaa vei

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset (HUN). Pronssia otti Lapin Näkövammaiset (LAN).

Keilacupin E-luokassa KSK:n kisajat ottivat upean kolmoisvoiton. **Lauri Mäkinen** oli ensimmäinen, **Sinikka Hautalahti** toinen ja Kerstin Maksimainen kolmas. B-luokassa Sari Isaksson oli neljäs ja Esko Jäntti seitsemäs.

Tarkempi tuloslista löytyy Suomen Paralympiakomitea ry:n verkkosivuilta. ■

Näkövammaiskortti, haitta-aste ja haittaluokka

Teksti: Harri Peltola

Valtioneuvoston asetuksessa (768/2015) säädetään haittaluokituksesta. Tällä erilaisten vammojen ja sairauksien aiheuttamat haitat suhteutetaan toisiinsa työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 83 §:ssä tarkoitetun yleisen haitan arvioimista varten.

Asetuksen 2 §:ssä todetaan: "Jos vahinkotapahtuman aiheuttamat vammat tai sairaudet ovat kohdistuneet samanaikaisesti toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin tai sekä näkö- että kuuloaistiin aiheuttaen molempiin huomattavan toiminnanvajauksen eikä haittaluokituksessa ole niiden yhteistä haittaa kuvaavaa nimikettä, yhteen laskettujen haittaluokkien summa korotetaan vastaamaan arvioitua kokonaishaittaa."

Haittaluokan määrittelyn tekee silmä- tai korvalääkäri. Haittaluokalla ja haitta-asteella (haittaprosentilla) tarkoitetaan samaa asiaa eri numeroin ilmaistuna. Varsinaisessa asetuksessa on käytössä vain haittaluokat numeroin.

Haittaluokka määritellään asteikolla 0–20, jolloin luokituksen maksimi 20 tarkoittaa suurinta mahdollista haittaa.

Haitta-aste on monelle tuttu asia näkövammaiskorttiin liittyen. Kortti mahdollistaa esimerkiksi alennuksia matka- ja pääsylipuista. Sen saamisen edellytyksenä on vähintään 50 % (10) haitta-aste. Haitta-asteesta saadaan laskettua haittaluokka jakamalla haitta-aste viidellä, jolloin $50 (\%) / 5 = 10$. Myös päinvastoin, haittaluokasta saadaan laskettua haitta-aste kertomalla haittaluokka viidellä, jolloin $10 \times 5 = 50 (\%)$. Jatkossa tässä tekstissä käytetään asetuksen mukaista haittaluokka -numeroa ja tarvittaessa su- luissa haitta-astetta.

Haittaluokitus on alun perin tehty työtapaturmiin sekä ammattitauteihin liittyvää tapaturmavakuutusjärjestelmää varten sairaudesta aiheutuvan lääketieteellisen haitan rahallisen korvauksen laskemiseksi. Haittaluokitus- ta hyödynnetään kuitenkin usein myös Kelan, vammaispalveluiden tai näkövammaisuusetuksien määrittelyssä. Haittaluokan määrittely on yksi lisäkeino tuoda numeerisella tavalla esille mahdollisia toiminnallisia haasteita.

Luokituksesta

Luokituksessa on mahdollista pisteyttää tarkasti 15 erilaista kehon osa-aluetta, kuten esimerkiksi yläraajat, aivot ja selkäydin. Silmät ja näkökyky sekä kuulon alenemat, kuulon alenemaan liittyvät puhehäiriöt, korvaperäinen huimaus ja tasapainohäiriöt, tinnitus ja kurkunpään sairaudet määritellään erikseen. Haittaluokitus on jaettu lievään (0–5), keskivaikeaan (6–10), vaikeaan (11–15) sekä erittäin vaikeaan (16–20) toiminnanvajavuuteen. Käytännössä kuulo- ja näkövaman yhdistelmä aiheuttaa lievimmilläänkin vähintään vaikean toiminnanvajavuuden.

Korvaperäinen haittaluokka vaihtelee välillä 1–16 (5–80 %). Kuulon aleneman ollessa 80–89 dB, on sen haittaluokka 8 (40 %). Mikäli vain toisessa korvassa on 90 dB:n kuulon alenema, toisen korvan toimiessa normaalisti, haittaluokka on 3 (15 %). Näkökyvyn haittaluokka vaihtelee välillä 1–18 (5–90 %). Molempien silmien näkökentän ollessa alle 20 astetta, haittaluokka on 16 (80 %). Mikäli vain toisessa silmässä on alle 20 asteen näkökenttä, toisen silmän toimiessa normaalisti, on haittaluokka 4 (20 %). Näkövammakriteerit täyttävän näkövammaisen henkilön haittaluokka vaihtelee välillä 10–18 (50–90 %). Kuurosokeuden haittaluokka on 20 (100 %). Sen määrittelyyn ei ole mainittu lainkaan kriteerejä.

Mikäli terveydenhuollossa todetaan, että aistivammat ovat lievät, kannattaa

pyytää lääkäriltä kokonaishaittaluokan määrittämistä. Varsinkin lapsilla ja nuorilla on usein lääketieteellisesti kyse lievistä aistivammoista, mutta niiden aiheuttamat toiminnalliset haitat esimerkiksi koulutyöskentelyssä ovat suuret. Kokonaishaittaluokan määrittelyssä tulisi kuulo- ja näköaistin lisäksi ottaa huomioon muutkin toiminnalliset haasteet.

Aistikompensaation heikkeneminen

Normaalisti kuulovamman vaikutusta kompensoidaan eli korvataan näköaistin tehokkaammalla toiminnalla. Tällöin esimerkiksi tukeudutaan hyvin paljon kasvojen ja huulien näkemiin, jolloin sanojen ja puheen erottaminen paranee. Samalla tavalla näkövamman vaikutusta kompensoidaan kuuloaistin tehostuneella toiminnalla, jolloin sen avulla on mahdollista saada normaalia enemmän tietoa ympäristöstä. Näin esimerkiksi autojen kulkuunnot ja suojatien sijainnit voi havaita hyvinkin tarkasti. Samoin on mahdollista tarkasti seurata usean ihmisen keskustelutilannetta ilman näköaistin apua.

Kuulo- ja näkövaman yhdistelmässä normaalit kompensatiomekanismit eivät toimi edellä kuvatulla tavalla. Tällöin kuulovammaa joudutaan kompensoimaan heikentyneellä näköaistin toiminnalla ja päinvastoin. Tästä aiheutuu usein pinnistelyä normaalisti hyvinkin helpoissa arjen tilanteissa. Pinnistelyä aiheutuu väsymistä, joka

aiheuttaa lisää pinnistelyä ja väsymistä. Pitkäaikainen väsymys voi aiheuttaa tarkkaavuuden ja muistin heikentymistä, päänsärkyä ja uupumusta. Terveystieteiden tutkimuksissa ei välttämättä tunnusteta näitä yhdistelmävamman toiminnallisia haittoja, vaan arvioidaan tilannetta virheellisesti yksittäisen aistivamman kautta.

Haittaluokan laskuvirhe

On tilanteita, joissa kuulonäkövammaisen henkilön haittaluokka on määriteltä liian alhaiseksi, ja asiakas ei ole saanut hänelle kuuluvaa palvelua. Haittaluokkaa määrittävän lääkärin tulisi tunnistaa vammojen kohdistuvan yhtäaikaaisesti kuulo- ja näköaistiin, jolloin asetuksen mukaan "yhteen laskettujen haittaluokkien summa korotetaan vastaamaan arvioitua kokonaishaittaa".

Lääkäri hyödyntää kahden erillisen vamman kokonaishaitan määrittelyssä haittaluokkien yhdistämiseen tarkoitettua laskukaavaa. Perussääntö on, että kaksi erillistä vammaa aiheuttaa pienemmän haitan, kuin haittojen yhteenlaskettu summa. Esimerkiksi yhdistettäessä näkökyvyn haittaluokka kuusitoista (16) ja korvaperäinen haittaluokka kahdeksan (8), laskukaavalla laskettu yhdistetty haittaluokka on 18.

Asetuksen 2 § ohjaa kuitenkin kuulonäkövammaisen henkilön kohdalla laskemaan haittaluokat yhteen ja tarvittaessa korottamaan sitä. Tässä

tapauksessa haittaluokkien summa $18 + 8 = 24$, joten laskukaavaa käyttämällä yhdistetty kokonaishaittaluokka jää liian alhaiseksi.

Haittaluokan määrittely ei ole kaikille kuulonäkövammaisille tarpeellista, koska useilla haittaluokituksen maksimi 20 (100 %) täyttyy jo kohtuullisen helposti.

Toiminnalliset haitat

Kuulonäkövammaisen henkilön kokonaishaittaluokkaa määritettäessä olisi huomioitava, että lieväkin vamma kompensoivassa tai kompensoitavassa aistissa aiheuttaa suuria toiminnallisia haittoja muun muassa opiskeluissa. Lääkäreiden tavallisesti käyttämää haittaluokkien yhdistämistä kuvaavaa laskukaavaa ei pidä käyttää kuulonäkövammaisen henkilön kokonaishaittaa määritettäessä. Kuulonäkövammaisen henkilön haittaluokka tulisi määrittää laskemalla yksittäisten aistivammojen haittaluokat yhteen ja korottamalla summa vähintään yhdellä.

Lisätietoja haittaluokan määrittelystä ja sen oikeellisuudesta saa Suomen Kuurosokeat ry:n palveluasiantuntijoilta.

Kirjoittaja työskentelee Suomen Kuurosokeat ry:ssä palveluasiantuntijana. ■

Valkoisen kepin päivää vietettiin lokakuussa

Teksti ja kuvat: Jaakko Evonen

Kansainvälistä valkoisen kepin päivää vietettiin 15.10. Tampereella, Tahmelan huvilalla. Suomen Kuurosokeat ry:n infotilaisuudessa yleisöllä oli mahdollisuus kysyä ja keskustella kuulonäkövammaisuudesta sekä siihen liittyvistä asioista.

Rohkeimmat kokeilivat sisä- ja ulkotiloissa kapeaa näkökenttää havainnollistavia pahvilaseja ja valkoista keppiä. Tapahtuman veti järjestöohjaaja **Milla Lindh. ■**

Sote-uudistus oli lausuntokierroksella

Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja maakuntien perustamista sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta.

Nykyisin kunnat järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen. Jatkossa niistä vastaisivat maakunnat. Kuntien vastuulle jäisi edelleen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä päivähoidon, opetus, liikunta ja kulttuuri.

Uudistuksessa on tavoitteena muun muassa kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja ja turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Lisäksi pyritään hillitsemään kustannusten kasvua. Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on turvata pelastustoimen palvelujen saatavuus, kattavuus ja laatu.

Suomen Kuurosokeat ry:n oikeuksienvallvonnan työryhmä antoi lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen

järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaiksi lainsäädännöksi. Lausuntopyyntö sisälsi 90 kohtaa. Tähän on nostettu tärkeimpiä kohtia.

Hyvinvointierot

Sote-lausuntopyynnössä kysyttiin, kaventaako hallituksen esitysluonnos väestön terveys- ja hyvinvointieroja ja parantaako se palvelujen yhdenvertaisuutta.

Totesimme, että lakimuutos ei vähennä eriarvoisuutta, jos palveluissa ei huomioida yksilöllisiä tarpeita. Rahoitusmalli ei myöskään huomioi riittävästi vammais- ja terveyspalveluja runsaasti käyttäviä henkilöitä, sillä 80 % rahoituksesta esitetään tulevaisuuden sairastavuuden perusteella.

Olimme myös huolissamme sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun ja päätöksenteon siirtämisestä kauemmaksi asiakkaasta.

Palvelujen kieli

Uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertainen saatavuus ei toteudu tulkkauspalvelua

käyttävien kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden henkilöiden osalta. Myös perustuslakivaliokunta on aikaisemmin todennut, ettei viittomakieltä käyttävien asemaa ole huomioitu riittävästi lain valmistelussa.

Esityksessä todetaan tulkkauspalvelusta seuraavasti: "palveluja annettaessa on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta ja tulkin hankkimisesta". Näkemyksemme mukaan tämä sanamuoto ei ole riittävän velvoittava, vaan tulkkauspalvelu tulisi järjestää aina asiakkaan tarpeen mukaan. Uudistuksessa on myös huomioitava tulkkauspalvelun kustannukset.

Kunnan ja maakunnan tehtäväjako

Lausunnossa otettiin kantaa siihen, varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen.

Ilmaisimme huolestamme siitä, että asiakkaat voivat tipahtaa pois palveluiden piiristä, kun sosiaali- ja terveyspalvelut kuuluvat maakunnalle ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnalle.

Digitalisaatio

Lausuntopyynnössä kysyttiin kantaa myös mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteesta.

Digitaalisten palvelujen kohdalla tulisi

huomioida tulevien palveluiden saavutettavuus sekä kuulon- että näön apuvälineillä samanaikaisesti. Erityisryhmille, kuten kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille, tulisi budjetoida riittävät resurssit palvelujen käytön opastamiseen.

Soten käsittely jatkuu

Sote-ministerityöryhmä on käynyt läpi sote-uudistuksen lausuntokierroksella saadut lausunnot, joita saatiin 804. Niiden perusteella työryhmä on tehnyt linjauksia sekä muutoksia hallituksen esitysluonnokseen. Hallituksen esitys eduskunnalle on tarkoitus antaa joulukuun alussa. Uudistuksen käsittely jatkuu 2021.

Ajankohtaista tietoa sote-uudistuksesta löytyy muun muassa sivulta sote-uudistus.fi.

Oikeuksienvallvonnan työryhmä seuraa ajankohtaisia hankkeita ja lainvalmistelua sekä laatii lausuntoja ja kannanottoja, jotka edistävät kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. ■

Viittomakielilain toimivuutta arvioidaan ensimmäistä kertaa

Viittomakielilaki (359/2015) tuli voimaan 1.5.2015. Sen tavoitteena on edistää viittomakieltä käyttävien kielellisten oikeuksien toteutumista. Viranomaisten on toiminnassaan edistettävä viittomakieltä käyttävien mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään.

Viittomakielilain arviointityötä varten oikeusministeriö pyysi järjestöjen näkemystä lain toteutumisesta. Kyselyssä selvitettiin muun muassa, millä tavalla viittomakieltä käyttävän kielellisiin oikeuksiin on kiinnitetty huomiota sekä millaista tietoa viranomaiset ovat tarjonneet viittomakielellä.

Suomen Kuurosokeat ry:n oikeuksienvalvonta toi lausunnossaan esille, että yhteiskunnan tuottamien palvelujen saatavuus viittomakielellä ei ole juurikaan lisääntynyt.

Esimerkiksi viittomakielinen sosiaalityö vammaispalveluissa on harvinaisuus. Sosiaali- tai terveydenhuollossa tulkin tilaamisen tarve tulisi arvioida asiakasnäkökulmasta. Lisäksi sote-lainsäädännön valmistelussa ei ole riittävästi huomioitu muun muassa

kuulonäkövammaisten oikeutta ja tarvetta tulkkauspalveluun.

Oikeuksienvalvonta toteaa, että viranomaisten viittomakielinen tiedotus on edelleen vähäistä. Tällä hetkellä viittomakielinen tiedottaminen on pitkälti järjestöjen varassa. Vain yksittäisissä kunnissa on viittomakielistä tiedotusta esimerkiksi terveys- ja sosiaalipalveluista. Yleensä asiakkaan tiedonsaanti tapahtuu tulkkauspalvelun kautta, jolloin tiedon saannissa on viiveitä. Koronapandemian aikana viittomakielinen tiedotus toteutui hyvin.

Kelan tilastojen mukaan tulkkauspalvelun käyttö on kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Se tuottaa tietoa palveluistaan myös viittomakielellä ja on kehittänyt vammaisten tulkkauspalvelua muun muassa asiakas- ja järjestöpalautteen perusteella.

Oikeuksienvalvonta korosti sitä, että eri hallinnon aloilla tarvitaan enemmän tietoa viittomakielilaista ja sen soveltamisesta viranomaistoiminnassa. ■

Erottuvia savitöitä

Teksti: Jaakko Evonen

Kuva: Milla Lindh

Aarne Pirkola ja **Katja Kelder** ovat tehneet yhdessä hienoja savitöitä sormiaakkosista. Sormet ovat nyt nähtävillä Kuurosokeiden Toimintakeskuksen aistipuutarhassa Tampereella.

Pirkolan mukaan työssä haastavaa oli saven kuivuminen ja tiettyjen aakkosten tekeminen. Ohjausta saatiin Toimintapäivien savipiirin kautta.

– Aakkoset voivat mennä rikki (kuivuessa). G-kirjain oli tosi vaikea tehdä, B taas helppo, Pirkola kertoo.

Kelder on nyt innostunut savitöistä ja saanut siitä uuden harrastuksen. Hänestä merkille pantavaa sormiaakkostyössä on yhteys viittomakieliseen kulttuuriin.

Haastavinta työssä oli kolmiulotteisen mallin hahmottaminen, eli missä asennossa kädet olisivat. Myös Kelder koki saaneensa apua työskentelyyn savipiiristä.

Sormiaakkosten tekemisessä haastavaa oli kolmiulotteisen mallin hahmottaminen ja tietty aakkoset.

– Olen oppinut täällä uusia asioita. Yhdessäolo täällä tuntuu yhteisölliseltä. ■

Apuraha historiikin tekoon

Jenny ja Antti Wihurin rahaston hallitus on päättänyt myöntää Suomen Kuurosokeat ry:lle 10 000 euron apurahan 50-vuotishistoriikin tekemiseen. Wihurin rahasto julkisti apurahojen saajat 9.10.

Jenny ja Antti Wihurin rahasto tukee vuonna 2020 tiedettä, taidetta ja yhteiskunnallista toimintaa yhteensä 12,8 miljoonalla eurolla. Tukea myönnettiin yhteensä 437 apurahansaajalle.

Apurahoja haettiin toukokuussa järjestetyssä yleisessä apurahahaussa. Säätiö sai hakemuksia yli 5600 ja apurahaa haettiin yli 125 miljoonaa euroa. Hakemusten määrä nousi vuodesta 2019 reilut kuusi prosenttia. Vajaalle kahdeksalle prosentille hakijoista myönnettiin apuraha. Eniten tuettiin tieteellistä tutkimusta.

Järjestö täyttää 50 vuotta

Suomen Kuurosokeat ry täyttää 50 vuotta joulukuussa 2021. Apurahaa haettiin yhdistyksestä kertovan historiikin tekemiseen. Historiikin myötä yhdistyksen pitkäaikainen vaikuttamistyö kuurosokeiden hyväksi tehdään näkyväksi.

Hakemuksessa tuotiin esiin, että "Yhdistys on vaikuttanut merkittävästi kuurosokeiden ja kuulonäkövammaisten henkilöiden palvelutarpeiden tunnistamiseen ja palveluiden toteutumiseen. Myös tietämys kuurosokeudesta ja kuurosokeista yhdenvertaisina yhteiskunnan toimijoina on kasvanut. Historiikilla myös kunnioitetaan pitkäaikaisia yhdistysaktiiveja ja perustajajäseniä."

Historiikki tehdään Tampereella, Kuurosokeiden Toimintakeskuksella, jossa sijaitsee myös Kansallinen kuurosokeusalan kirjasto. Sinne on koottu kuurosokeusalan kirjallisuutta, kuurosokeiden yhteisön historiaa ja kulttuuria sekä kuurosokeiden itse kirjoittamaan kirjallisuutta. Kirjan toimittaa **Eetu Seppänen**.

Kuurosokeita ja vaikeasti kuulonäkövammaisia on Suomessa noin 1000 henkilöä. Yleisin kuurosokeutta aiheuttava sairaus kuuluu suomalaisen tautiperimään ja niin sanottuihin harvinaisiin sairauksiin. Kasvava asiakasryhmä ovat myös ikääntyvät, joilla kuulo ja näkö heikkenevät samanaikaisesti.

Suomen Kuurosokeat ry kiittää Wihurin rahastoa historiikin tukemisesta. ■

Kuurosokeiden kerhot

Oulu

Kerho kokoontuu 8.12. klo 13–16 pikkujoulun merkeissä. Paikkana Oulun Kuurojen yhdistyksen tilat, Koskitie 19 A 1. Vieraana uusi kuurojen pappi Sari Timonen. Tarjolla pikkujoulusyötävää, joulutorttuja, piparkakkuja ja glögiä.

Satakunta

Kerho on päättänyt, ettei tänä vuonna enää pidetä kerhoa. Seuraava tapaaminen on 13.1. klo 12–15. Paikkana Näkövammaisten Toimintakeskus, Otavankatu 4 C 49, Pori. Lisätietoja myöhemmin. Toivotan kerholaisille hyvää syksyn jatkoa ja joulun odotusta. Terveisin Saini.

Koulutukset

ICT-koulutuksen marras-joulukuun teemapäivät

ICT-koulutus järjestää neljä teemapäivää joulukuussa Kuurosokeiden Toimintakeskuksella Tampereella. Koulutus on tarkoitettu kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille tietokoneen käyttäjille, jotka hallitsevat näppäimistön käytön. Koulutus on asiakkaille

maksutonta. Siihen kuuluvat ruokailut. Oppilaat voivat tarvittaessa majoittua Toimintakeskuksella. ICT-koulutus korvaa matkat yleisillä kulkuneuvoilla kotoa Toimintakeskukselle ja takaisin.

Teemapäivät asiakkaiden toivomista aiheista (viikko 49)

Ma 30.11. klo 9–16 Verkkokaupat

Opettelemme verkkokaupasta tilaamista. Voimme tutustua esimerkiksi sivustoihin ellos.fi, verkkokauppa.com, hobbyhall.fi ja vamsko.fi. Ehdota omaa verkkokauppaasi!

Ti 1.12. klo 9–16 Ifolor-kuvakalenteri

Teemme valokuvakuvakalenterin omista valokuvista Ifolor Designer-ohjelmalla. Tuo mukana ainakin 20 hyvälaatuista digitaalista valokuvaa (kuvattu kameran parhailla asetuksilla) muistitikulla. Oppilaat maksavat tekemänsä kuvakalenterin itse. Kalenteri toimitetaan kotiin laskun kera.

Ke 2.12. klo 9–16 iPhone

Harjoittelemme iPhone-puhelimen käyttöä. Tutustumme Siriin, harjoittelemme internetin selaamista Safarilla ja kalenterin hyödyntämistä. Tutkimme varmuuskopiointia, sovellusten asentamista ja päivityksiä. Oppilailla on oltava oma puhelin mukana.

To 3.12. klo 9–16 Facebook

Tutustumme Facebookin uusittuun ulkonäköön, omiin oikopolkuihin ja asetuksiin. Ota mukaasi Facebookin käyttäjätunnus ja salasana, että pääset kirjautumaan omalle tilillesi.

Kohderyhmä: Teemapäivät soveltuvat sekä viittomakielisille että puheella kommunikoiville henkilöille. Viittomakielisillä oppilailla on oltava oma tulkki. Oppilaat voivat osallistua yhteen tai useampaan päivään. Päivien aikana on aikaa oppilaiden kysymyksille. Ilmoittautumiset 11.11. mennessä: ict-koulutus@kuurosokeat.fi

Tapahtumat

CHARGE-webinaari

Aika: 13.11. klo 9.30–15.00. "Etuuksis-ta käytäntöön" webinaari on Zoom-yhteydellä. Tapahtuman järjestävät yhteistyössä Kuuloliitto ja Suomen Kuurosokeat ry. Tilaisuus on kaikille avoin.

Ilmoittautumislinkki ja koko ohjelma sivuilla: www.kuurosokeat.fi

Kommunikaatio-palvelut

Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopalvelut ja Toimintapäivät

tiedottavat: Kommunikaatiopiiri järjestetään loppuvuonna kaksi kertaa. Paikkana Helsingin aluetoimisto 4. krs, Marjaniementie 74. Mahdollisuus osallistua Teams-etäyhteydellä tai sähköpostilla lähettämällä aiheesta omia ajatuksia, tarinoita ja kuvia ennakkoon: sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi. Kaikki ovat tervetulleita mukaan itselleen sopivalla tavalla. Otathan mukaan tarvittaessa avuksi avustajan ja/tai tulkit.

Maailman ympäri kaikilla aisteilla

Ke 4.11. klo 12–16. Muistoja matkalta. Palautetaan tunnelmaa vielä vuosien jälkeen matkasta ja kokeillaan aistimatkailuja maailman ympäri. Voit tuoda omia muistoesineitä ja kuvailla niiden tarinan muille. Ilmoittautumiset ma 2.11. mennessä: sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi ja 044 7380 191 sekä ohjaaja Anita Palolle.

Pikkujoulun merkeissä ja käsillä tehden

Ke 2.12. klo 12–16. Vieläkö muistat, kuinka ennen vanhaan vietettiin joulun alusaikaa? Ripaus historiaa, hippusen yhdessäoloa ja aavistus tekemisen meininkiä olisi suunnitelmissa. 2021 aloitamme uusin ideoin ke 3.2. klo 12–16. Tervetuloa glögille ja piparille! Ilmoittautumiset ma 30.11. mennessä:

sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi ja 044 7380 191 ja ohjaaja Anita Palolle.

Helsingin Toimintapäivät

Ohjaaja Anita Palo on toistaiseksi etätöissä. Olen toimistolla hyvin harvoin, mutta toiminnan yhteydessä olen aina paikalla. Jos erikseen haluat tavata, kannattaa tapaamisesta sopia aika.

Muista turvaohjeet sisätiloissa. Oman kasvomaskin käyttöä suositellaan. Seuraamme tilannetta. Varaudu mahdollisiin muutoksiin.

HUN:n kanssa yhteistyössä järjestämämme Terveysnurkka on siirretty ensi keväälle. Torstaisin kuntopiiriin sijaan on ulkoilupäiviä marras- ja joulukuussa. Kuntopiiriä jatketaan tammi-kuusta alkaen. Ulkopukeutuminen.

Ulkoilupäivä Espoon Olarissa

To 5.11. klo 13–16. Kokoontuminen Kokinmetsän pääsisäänkäynnillä. Liikkumista Olarin terveystuontopolulla. Omat eväät, tai voimme etsiä jonkin lähistöllä sijaitsevan kahvilan. Mukana vetäjä Jaana Marttila ja ohjaaja Anita Palo. Ei yleistulkkausta. Tilaa tarvittaessa tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ma 2.11.

Kauneuspäivä ja Oriflamen esittely

La 7.11. klo 10–20 Iiris, Helsingin aluetoimisto, 4. krs. Jalkahoitoa, hierontaa, tukan leikkausta, Oriflamen esittelyä (klo 11–16) ym. Hoidot ja hinnat Anitan lähettämästä sähköpostista. Hoitotilan puhtaus huomioitu, myös maskit. Paikalla kaksi yleistulkkiä. Tilaa tarvittaessa oma tulkki. Kahvitarjoilu (1 e). Omat eväät voi ottaa mukaan. Ilmoittaudu Anitalle ma 26.10. klo 16 mennessä.

Pannu kuumana

To 12.11. klo 10–12 Iiris Helsingin aluetoimisto, 4. krs. Yhdessäoloa, keskustelua, tiedonvaihtoa. Paikalla ohjaaja Anita Palo, palveluasiantuntija Heli Lappalainen ja ICT-päällikkö Marko Vainionmaa tai ICT-asiantuntija Kimmo Rouvinen. Ota tarvittaessa oma laitteesi mukaan. Kahvitarjoilu (1 e). Ei yleistulkkausta. Tilaa tarvittaessa tulkki. Seuraava tapahtuma tammi-kuussa. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ma 9.11.

Ulkoilupäivä Helsingin Vuosaarella

To 12.11. klo 13–16. Kokoontuminen Cafe Kampelan luona. Uutelan tie 1, Helsinki. Mahdollisuus kiertää Uutelan luontopolkua ja jumpata metsässä.

Mukaan omat eväät, voi vierailla kahvilassa. Vetäjänä Jaana Marttila, mukana ohjaaja Anita Palo. Ei yleistulkkausta. Tilaa tarvittaessa tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ma 9.11.

Matkan suunnittelua vuodelle 2021

Ke 18.11. klo 13–15.30 Iiris. Helsingin aluetoimisto, 4. krs. Koronatilanteen vuoksi matka järjestetään nyt poikkeuksellisesti Suomessa. Tule keskustelemaan, esittämään toiveita ja päättämään matkakohteesta. Kahvitarjoilu (1 e). Paikalla kaksi yleistulkkia. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 12.11.

Ulkoilupäivä Helsingin Lauttasaarella

To 19.11. klo 13–16. Kokoontuminen Särkiniementien loppupäässä kääntöpaikalla. Mahdollisuus vierailla kahvilassa tai ravintolassa. Vetäjänä Jaana Marttila, mukana ohjaaja Anita Palo. Ei yleistulkkausta. Tilaa tarvittaessa tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ma 16.11.

Ulkoilupäivä Vantaan Sipoonkorvessa

To 26.11. klo 13–16. Kokoontuminen Tasakalliontien parkkipaikalla, Vantaa.

Kierrämme Storträskin esteettömän reitin pysähtyen matkalla keittokatokselle Storträsk-lammen rannalle. Voit halutessasi kiertää lammen pitköspuita pitkin. Ota mukaan eväät (grillausmahdollisuus). Vetäjänä Jaana Marttila ja ohjaaja Anita Palo on mukana. Ei yleistulkkausta. Tilaa tarvittaessa tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ma 23.11.

Joulukuussa:

Ke 2.12. kommunikaatiopiiri. To 3.12, 10.12. ja 17.12. ulkoilupäivät. Ti 8.12. Tuomaan markkinat. La 12.12. pikku-joulut. Ke 16.12. perinteiset joulukahvit. Pe 18.12. alkaen toiminta hiljenee.

Muutokset mahdollisia.

Tampereen Toimintapäivät

Piirien ohjaajat käyttävät maskeja. Ohjaajat, tulkit ja avustajat käyttävät visiiriä tai maskia lähiohjauksessa. Ulkotiloissa visiiriä tai maskia ei tarvita. Suositellaan, että asiakkaat käyttäisivät piireissä, kerhoissa ja retkillä kasvusoajimia.

Ke 11.11. klo 13–15 Tampereen Kauppahalli, osoite Hämeenkatu 19. Tapaaminen pääovilla klo 13. Jokainen voi tutustua itseksensä Kauppahalliin

ja tehdä ostoksia. Käydään kahvilla. Ilmoittautuminen viimeistään. 9.11.

Ke 25.11. klo 13–14.30 Poliisimuseo. Os. Vaajakatu 2, Tampere. Tapaminen museon edessä klo 13. Jokainen voi omatoimisesti tutkia museota. Koronan takia ei ole opastettuja kieroksia. Olen paikalla klo 15 asti. Museo suosittaa, että kaikilla kävijöillä on maskit / visiirit. Ilmoittautuminen viimeistään 23.11.

Ahjolan piirit toimivat joulukuun alkuun asti. Taidepiiriä ei ole ke 4.11. Se pidetään ke 9.12. Savipiiri on ti 1.12 Kudontapiiri ja Uutispiiri 2.12 Sukututkimus, Käsityö- ja neulontapiiri ovat viimeisen kerran 3.12 ja Pe-paja 4.12.

Aarne Pirkola tiedottaa: Shakkikerho ti 17.11. klo 15–18.30 Lintuaurassa.

Toimintapäivien ohjaaja: mari.saari-koski@kuurosokeat.fi ja 040 588 4238 (myös WhatsApp ja videopuhelut).

Sekalaista

Tuntosarvi-lehti

Ilmoitukset tammikuun lehteen ma 7.12. klo 12 mennessä. Ilmestyy viikolla 1.

Joulutervehdykset

Yhdistyksen hallitus kiittää kuluneen vuoden yhteistyöstä kuurosokeita, työntekijöitä ja yhteistyökumppaneita sekä toivottaa rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta 2021!

Sanna Paasonen: Tämän vuoden aikana olen tavannut murto-osan teistä kevätkokouksen yhteydessä, sillä vallitsevan epidemian aikana moni tapahtuma on peruttu tai siirretty etänä pidettäväksi. Toivottavasti ensi vuonna päästään taas kohtaamaan fyysisesti ja vaihtamaan ajatuksia yhteisten tekemisten lomassa. Lähestyvän joulun kunniaksi siteeraan Tove Janssonin joulurunon: "Kuta pienempi itse on, sitä isompi joulu tulee." Rauhaa joulunaikaa kaikille tasapuolisesti! Lämpimin halauksin.

Päivyri

21.12. Talvipäivänseisaus
24.12. Jouluaatto
25.12. Joulupäivä
26.12. Tapaninpäivä
1.1. Uudenvuodenpäivä
4.1. Maailman pistekirjoituspäivä
6.1. Loppiainen ■